

Абдулла УЛУҒОВ

ҚАЛБ ҚАНДИЛИ

Абдулла УЛУҒОВ

ҚАЛБ ҚАНДИЛИ

Абдулла УЛУҒОВ

ҚАЛБ ҚАНДИЛИ

Адабий-танқидий мақолалар

Адабий портрет

Адабий-танқидий очерк

Тошкент
«Akademnashr»
2013

УДК: 821.512.133-3

КБК: 84(5Ў)7

У-45

У-45

Улугов, Абдулла

Қалб қандили: адабий-танқидий мақолалар. Адабий портрет. Адабий-танқидий очерк / А. Улугов. — Тошкент: Akademnashr, 2013. — 288 б.

ISBN 978-9943-4118-1-4

УДК: 821.512.133-3

КБК: 84(5Ў)7

Адабиётшунос Абдулла Улуговнинг ушбу китобга жамланган мақолаларида истеъдодли ижодкорларнинг шеърлари, одам ва олам ҳақидаги фикрлари таҳлил этилади. Истеъдоднинг бошқалардан фарқи, тўғрироғи, устунлиги шундаки, у кўпчилик пайқамасан муаммоларни, бошқалар сезмаган оқибатни кўра билади. Ростини, истеъдодли инсонларга қиёслаганда биз кичкина одамлармиз. Шу боисдан адабиёт ва санъатнинг асл асарлари мазмуни моҳиятини ўзимизда ҳамиша сақлаб қололмаймиз. Турмушнинг туганмас майда-чуйда ташвишлари, замонамиздаги тўхтовсиз «ахборот бўрони» ҳам бунга имкон бермайди. Биз адабиётнинг асл асарларидан олган таассуротларимизни янгилаш, мустаҳкамлаш мақсадида уларга қайта-қайта мурожаат қилиб туришимиз керак. Чунки уларда ифодаланган инсонга ва ҳаётга ишонч ҳисси қалбимизга илиқлик ҳамда илҳом бағишлайди. Адабиётнинг асл асарларини ҳар гал қайта мутолаа қилганимизда қалб қандилимиз чарақлаб, ҳаётга ҳайрат билан қараш ҳиссимиз ортиб, ўзимизни англаш, ўзгаларни тушуниш сари одим босамиз.

ISBN 978-9943-4118-1-4

© Абдулла Улугов

«Қалб қандили»

© «Akademnashr», 2013

СЌЗБОШИ

Инсоннинг ўзини англаши, унинг теварак-атрофидаги нарсаларга қараб завқланишидан, бадий асарларни ўқиб ҳайратланишидан бошланади. Чунки қўшиқ, куйларни тинглаш, картина, фильмларни томоша қилиш, умуман, санъатдан ҳайратланиш натижасида кишининг қалб қандили чарақлаб ёнади. Қалбидagi меҳр ҳисси ошиб боради. У шундай туйғуки, киши бошқаларга бергани сари ўзида ҳам кўпайиб боради ва ҳаётга муҳаббати ортади. Шеър мутолаасидан завқланиш, адабиёт ва ҳаёт тўғрисида мушоҳада қилиб, мароқланиш ҳам ҳар биримизнинг ҳайратимизни ошириб, ҳаётга, одамларга муносабатимизни мусаффолаштиради.

Ҳозирги ахборот «бўрон»и авж олган шиддаткор замонда, афсуски, «оммавий маданият» деган офат адабиёт ва санъатнинг асл асарларини жамиятдан сиқиб чиқаришга, бадий сўзни беқадр қилишга аёвсиз уринмоқда. Ғарб тараққиёти натижасида туғилган «оммавий маданият» азалий миллий қадриятларни топташни мақсад қилгани, у санъат ва адабиётдаги ҳаётбахш анъаналар йўлига тўсиқ экани, энг аянчлиси, одамлар қалбини булғаетгани, ёшларни зўравонлик, фаҳшга рағбатлантираётгани барчага аён бўлиб қолди. Аммо унинг омонсиз «зарба»ларидан сақланиш тобора қийинлашиб бормоқда. «Оммавий маданият» қанчалик ҳужум қилмасин, одамлар қалбидан эзгуликка интилиш ҳиссини батамом юлиб ололмайди. Чунки эзгуликка интилиш, виждон овози адабиёт ва санъатнинг асл асарларидан баҳра олган, улардаги инсонпарварлик ғояларини қалбига жо қилган аждодларимиздан қутлуғ мерос бўлиб келади. Инсонга ишонмасликни жуда катта гуноҳ санаган улў боболаримиз даъват этгандай покиза қалб билан яшашимизга санъат ва адабиётдаги, жумладан, шеъриятдаги мумтоз анъаналарни замонавий кўринишда давом эттириб, сўзнинг сеҳри, жозибасини ажойиб маҳорат билан намоён этадиган истеъдодли ижодкорларнинг асарлари, озгина бўлса-да, кўмак, туртки беради. Улар турли омиллар натижасида қарахтланиб, тўнғиб қолган туйғуларимизга, салгина бўлса-да, ўз таъсирини ўтказади. Бизни бир-биримизга бефарқ бўлмасликка, Аллоҳ қалбимизга жойлаб

40. Саид А. Дили қани бедилнинг: Шеърлар. — Тошкент: Ёзувчи, 1996. — 32 б.
41. Саид А. Вақт манзили: Шеърлар. — Тошкент: Тамаддун, 2011. — 128 б.
42. Тагор Р. Асарлар. Саккиз жилдлик. Сўнгги достон. — Тошкент: 1961. 3-жилд. — 398 б.
43. Тагор Р. Асарлар. Саккиз жилдлик. — Тошкент: Бадиий адабиёт, 1965. — 8-жилд. — 360 б.
44. Туркистон, 2001. 5 май.
45. Фромм Э. Севги санъати. — Жаҳон адабиёти, 2000, 7-сон.
46. Чўлпон. Яна олдим созимни. — Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1991. — 576 б.
47. Шарқ юлдузи. 2000, 3 — 4-сон.
48. Шукур Э. Сочлари сумбул-сумбул... Шеърлар. — Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1988. — 64 б.
49. Шукур Э. Тунгги гуллар: Шеърлар. — Тошкент: Ёш гвардия, 1989. — 64 б.
50. Шукур Э. Яшил қушлар: Шеърлар. — Тошкент: Ёзувчи, 1995. — 128 б.
51. Шукур Э. Ҳамал айвони: Шеърлар. — Тошкент: Шарқ, 2002. — 320 б.
52. Шукур Э. Кўҳна боғ ривоятлари. — Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2005. — 96 б.
53. Ўзбекистон адабиёти ва санъати. 2001. 4 май.
54. Ўзбекистон адабиёти ва санъати. 2006. 24 февраль.
55. Қодирий А. Ўтган кунлар: Тарихий роман. — Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1974. — 400 б.
56. Қодирий А. Меҳробдан чаён: Тарихий роман. — Тошкент: Ўқитувчи, 1978. — 244 б.
57. Қутбиддин А. Найсон: Шеърлар. — Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1988. — 76 б.
58. Қутбиддин А. Сен ва сен учун: Шеърлар. — Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1996. — 88 б.
59. Қутбиддин А. Бахтли йил: Шеърлар. — Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1991. — 136 б.
60. Қутбиддин А. Узоқдан олисга: Шеърлар. — Тошкент: Янги аср авлоди, 2006. — 84 б.
61. Ҳақиқат манзаралари. — Тошкент: Янги аср авлоди, 2002. — 372 б.

МУНДАРИЖА

Сўзбоши	3
Юксак шеърят жозибаси	6
Муҳаббат мадҳи	31
Ватанга муҳаббатдан пайдо	52
Достонларда дил дарди	73
Муҳими – кўнгил	93
Юрак ёғдусига йўғрилган	101
Шеърсевар эл шоири (<i>адабий портрет</i>)	124
Тилдан дилга	169
Хур гулсан, ҳаёт	174
Қалб чилтори	190
Бахтиннинг бахти ва ... (<i>адабий-танқидий очерк</i>)	208
Адабиёт	284

Адабий-бадний нашр

Абдулла УЛУҒОВ

ҚАЛБ ҚАНДИЛИ

Адабий-танқидий мақолалар

Адабий портрет

Адабий-танқидий очерк

Муҳаррир: Шаҳноза ТҶАРАҲҶАЕВА

Мусахҳиҳ: Марҳабо ЖҶРАЕВА

Техник муҳаррир: Алимардон АҚИЛОВ

Бадий муҳаррир: Хуршид ИБРОҶИМОВ

Нашриёт лицензияси: АI №134, 27.04.2009

Теришга берилди: 07.01.2013 й.

Босишга рухсат этилди: 21.05.2013 й.

Офсет қоғози. Қоғоз бичими 60x84 $\frac{1}{16}$.

Arial гарнитураси. Офсет усулида босилди.

Ҳисоб-нашриёт т.: 14,63. Шартли б.т.: 16,74.

Адади: 500 нусха.

Буюртма № 43

«АКАДЕМНАШР» нашриётида тайёрланди ва чоп этилди.
100156, Тошкент шаҳри Чилонзор тумани 20^А-мавзе 42-уй.

Тел.: (+99871) 217-16-77.

e-mail: akademnashr@mail.ru

web-site: www.akademnashr.uz

